

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj:
Sarajevo, 12. 2. 2018.

ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMJENO. 13-02-2018			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
05/3-	50-19-	474/18	

Predmet: Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu

Poštovani,

Sukladno članku 5. stavak (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", 51/09) u privitku dostavljamo Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu.

S poštovanjem,

Privitak: Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj:

Sarajevo, 12. 02. 2018.

**IZVJEŠĆE O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2017. GODINU**

Sarajevo, veljača 2018. godine

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH.....	2
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA DJELATNIH VOJNIH OSOBA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BIH I MINISTARSTVU OBRANE BIH.....	4
3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA DJELATNIH VOJNIH OSOBA.....	6
3.1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH.....	6
3.2. Pritužbe kandidata na temeljnoj dočasničkoj obuci - raskid ugovora o djelatnoj vojnoj službi vojnika upućenih na temeljnu dočasničku obuku.....	8
3.3. Teškoće polaznika temeljne časničke obuke.....	9
3.4. Primjena pozitivnopravnih propisa u području vrednovanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija djelatnih vojnih osoba.....	10
3.5. Pojedinačni – specifični slučajevi u kojima su tretirani kolektivni oblici povreda ljudskih prava djelatnih vojnih osoba.....	11
3.5.1. Određivanje vršitelja dužnosti.....	11
3.5.2. Određivanje vojno-evidencijske specijalnosti.....	12
3.5.3. Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život.....	13
3.6. Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva obrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH.....	16
4. IZDVOJENE INFORMACIJE O POSJETIMA POJEDINIM ZAPOVJEDNIŠTVIMA I JEDINICAMA ORUŽANIH SNAGA BIH I TEŠKOĆAMA NA TIM LOKACIJAMA.....	18
4.1. Nenajavljeni posjet Zapovjedništvu za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH.....	18
4.2. Teškoće na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“.....	19
4.3. Nenajavljeni posjet Brigadi taktičke podrške.....	21
5. SURADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA.....	23
6. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE URED PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH REALIZIRAO U 2017. GODINI.....	24
6.1. Međunarodne aktivnosti.....	24
6.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao u 2017. godini.....	25

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s člankom 5. stavak (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine za 2017. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće o radu 2017.).

Shodno članku 1. stavku (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, dužnost vojnog povjerenika uspostavljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda djelatnih vojnih osoba i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu obrane BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo obrane), kako je to zajamčeno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Vojni povjerenik neovisan je povjerenik Parlamentarne skupštine BiH s nadležnošću za: a) istraživanje specifičnih pitanja po uputama Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH. Upute se mogu izdati samo ako se pitanje ne razmatra u sklopu djelovanja Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, a vojni povjerenik može i sam zatražiti da Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH izda upute za istraživanje specifičnih pitanja; b) poduzimanje aktivnosti na osnovi vlastite procjene kada u primjeni svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH ili u razmatranju pritužbi vojnih osoba i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na povrede ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta.

U istragama koje su vođene prvenstveno po pritužbama djelatnih vojnih osoba i kadeta u 2017. godini, potom po uputama Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH te po službenoj dužnosti na osnovi saznanja vojnog povjerenika, u izvještajnom razdoblju uloženi su napor i na afirmiranju i zaštiti temeljnih prava djelatnih vojnih osoba i kadeta. Osim navedenog, najavljeni i nenajavljeni posjeti vojnog povjerenika zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH (ukupno 16 posjeta) bili su bitan izvor informacija o stanju ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, a slika s terena najbolji je pokazatelj stvarnog stanja prava „građana u uniformi“.

Sve navedeno doprinijelo je da Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH uživa veliko povjerenje među samim podnositeljima pritužbi. Bitan element bez kojega bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika jest i podrška koju je Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH pružalo Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. Također, ni tijekom ovog izvještajnog razdoblja nije izostala podrška radu institucije od Centra za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve (DCAF), koji ima i dugogodišnju suradnju sa Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH, putem projekta „Podrška radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u obliku jačanja kapaciteta institucije financiranjem dva suradnika (pravnik).

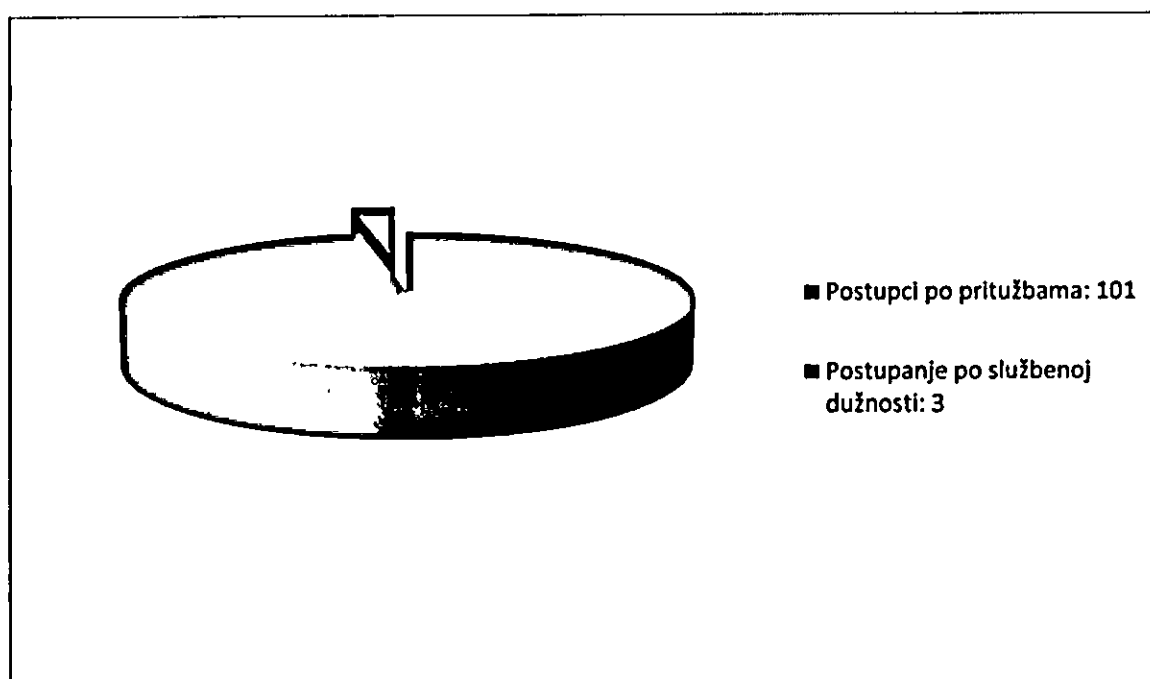
Temeljem ove dugogodišnje suradnje, na prijedlog Centra za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve (DCAF), BiH i Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH bit će domaćin 11. Međunarodne konferencije institucija ombudsmana za oružane snage (*International Conference for Ombuds Institutions for the Armed Forces – ICOAF*). Parlamentarna skupština BiH (Kolegij Zastupničkog doma na 49. sjednici održanoj 30. 5. 2017. i) dala je suglasnost za to da BiH i vojni povjerenik budu domaćini i organizatori 11. Međunarodne konferencije institucija ombudsmana za oružane snage, koja će biti održana u jesen 2019. godine. Međunarodna konferencija institucija ombudsmana za oružane snage već godinama je značajna platforma za međunarodnu suradnju institucija ombudsmana iz više od 50 zemalja svijeta. Razmjena iskustava i dobrih praksi koje omogućava konferencija doprinijeli su poboljšanju rada Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, kao jedine institucije u regiji specijalizirane za zaštitu ljudskih prava pripadnika oružanih snaga.

U Izvješću o radu 2017. najprije će biti prikazani statistički podaci o broju postupaka vođenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u izvještajnom razdoblju. Nakon toga će biti navedena ključna područja u kojima je evidentirno kršenje ljudskih prava određenog broja pripadnika Oružanih snaga BiH po istoj osnovi, zatim pregled jednoga broja preporuka, zaključaka, stajališta, zapažanja i inicijativa za poboljšanje stanja ljudskih prava koje je vojni povjerenik uputio Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH. Jedan broj informacija vojnog povjerenika o posjetima pojedinim zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH bit će sastavnim dijelom Izvješća o radu 2017. u svrhu prikaza uvjeta života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH (sve informacije se dostavljaju Ministarstvu obrane BiH, Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH, posjećenoj jedinici kao i Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost BiH). U Izvješću o radu 2017. Bit će navedena i vrlo dobra suradnja vojnog povjerenika s poimence navedenim organizacijama i institucijama. Na kraju, kao dodatak godišnjem izvješću, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH realiziranih tijekom 2017. godine.

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA DJELATNIH VOJNIH OSOBA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BIH I MINISTARSTVU OBRANE BIH

U kontekstu provođenja parlamentarnog nazora nad radom i drugim pitanjima u području zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih uz vojne osobe i kadete u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu obrane BiH, svaka djelatna vojna osoba ili kadet u Oružanim snagama BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom, te podnijeti pritužbu. U izvještajnom razdoblju najveći broj postupaka i istraga otvoren je na temelju pritužbi djelatnih vojnih osoba. Osim postupanja po pritužbama, vojni povjerenik ovlašten je za postupamke po službenoj dužnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije ili uoči okolnosti koje upućuju na povrede ljudskih prava i sloboda djelatnih vojnih osoba i kadeta.

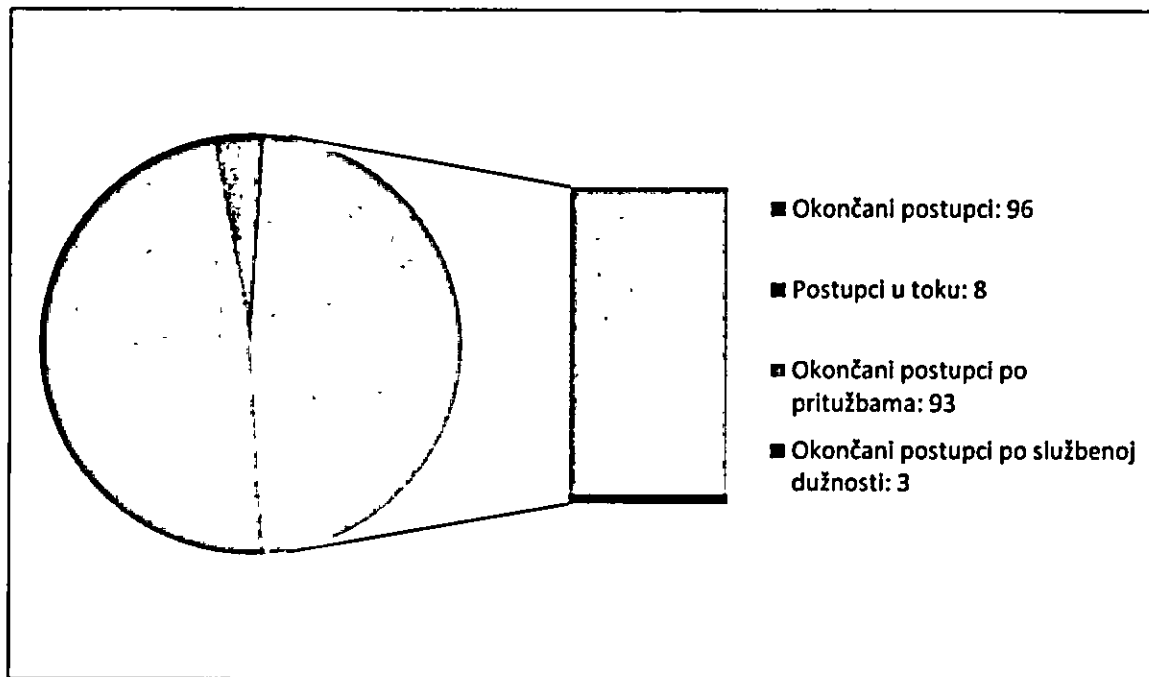
Tijekom 2017. godine vojni povjerenik je postupao u 104 predmeta. U ukupnom zbroju predmeta, broj pritužbi djelatnih vojnih osoba i kadeta bio je 101, a broj postupaka vođenih po službenoj dužnosti 3, što je prikazano u dijagramu broj 1.

Dijagram 1. Pregled postupaka vođenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH tijekom 2017. godine.

U izvještajnom razdoblju okončano je 93 postupaka vođenih po pritužbama zaprimljenim u 2017. godini i svi postupci vođeni su po službenoj dužnosti. Pregled okončanih postupaka po područjima predstavljen je u dijagramu broj 2.

Dijagram 2. Pregled okončanih postupaka u 2017. godini

Od ukupnoga broja okončanih predmeta u izvještajnom razdoblju, 64 predmeta riješeno je u korist podnositelja pritužbi, što je prikazano u postotcima u Tablici broj 1.

Predmeti riješeni u korist podnositelja pritužbi	
Ukupan broj predmeta koji su riješeni u 2017. godini	96
Predmeti riješeni u korist DVO-a	74 %

Tablica 1. Predmeti riješeni u korist podnositelja pritužbi

Uzimajući u obzir podatke predstavljene u Tablici broj 1, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog osnovanosti pritužbi djelatnih vojnih osoba.

3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA DJELATNIH VOJNIH OSOBA

Tijekom 2017. godine najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim područjima:

- 1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH**
- 2. Pritužbe kandidata na temeljnoj dočasničkoj obuci - raskid ugovora o profesionalnoj vojnoj službi vojnika upućenih na temeljnu dočasničku obuku**
- 3. Teškoće polaznika temeljne časničke obuke**
- 4. Primjena pozitivnopravnih propisa u poručju vrednovanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija djelatnih vojnih osoba**
- 5. Pojedinačni – specifični slučajevi u kojima su tretirani kolektivni oblici povreda ljudskih prava:**
  - **Određivanje vršitelja dužnosti**
  - **Određivanje vojno-evidencijske specijalnosti**
  - **Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život**
- 6. Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva obrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH**

3.1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH

Temeljem pritužbi djelatnih vojnih osoba i saznanja, a do kojih je vojni povjerenik BiH došao u sklopu posjeta zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH tijekom 2017. godine, o eventualnoj povredi Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru ("Službeni glasnik BiH", br. 69/15 i 38/17), koristeći svoje ovlasti, vojni povjerenik proveo je istragu na dvije lokacije o ishrani straže i osoblja na tim lokacijama za razdoblje 11. 5. – 24. 5. 2017. (lokacija I.) i 16. 5. – 26. 5. 2017. (lokacija II.).

Na temelju podataka utvrđenih u istražnom postupku, prvenstveno iz jelovnika s ovih lokacija, vojni povjerenik konstatira sljedeće:

1. Osnovane su pritužbe djelatnih vojnih osoba, posebno u dijelu koji se odnosi na konstantno konzumiranje konzervirane hrane (npr. za doručak se služi pašteta - konzerva, za ručak gulaš - konzerva s prilogom, a za večeru konzerva sardina ili mesni narezak).
2. Utvrđena je svakodnevna i pretjerana upotreba konzervirane hrane (jelovnikom je predviđeno posluživanje konzervirane hrane dva ili tri puta dnevno);
3. Evidentna je povreda Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru.

U sklopu daljnjih istražnih radnji vojni povjerenik došao je do saznanja o problemima ishrane na lokacijama vojarne "Vojvoda Radomir Putnik" Doboj, "Adil Bešić" Bihać i "Sinovi Posavine" Orašje.

Utvrđeno da je glavni uzrok nepoštivanja plana ishrane nedostatak osnovnih artikala za pripremu obroka. Već dulje vrijeme nedostaje svježe juneće meso, koje je osnovni artikal za 70 % jela propisanih planom ishrane. Također, osim junećeg nedostaje svježe svinjsko meso, pileće (svježe i

zamrznuto), kao i svježa – zamrznuta riba. Jedinice nisu popunjene artiklima za pripremu priloga, nedostaju artikli kao što su krumpir, riža, mahune, grašak i ostalo svježe i konzervirano povrće.

Zbog svega navedenog, obroci su jednolični i već dulje vrijeme se ponavljaju iz dana u dan, što osnovano izaziva nezadovoljstvo među pripadnicima Oružanih snaga BiH koji imaju pravo na besplatnu ishranu.

Utvrđeno je da su sva trebovanja klase 1 urađena po propisima i na vrijeme, ali isporuka sredstava iste klase je neredovna i u neodgovarajućim količinama.

Povećanjem godišnjeg utroška suhih i kombiniranih obroka hrane koje je odobrilo Ministarstvo obrane BiH, a na prijedlog Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH, čija je realizacija u tijeku na način da je povećan ukupan utrošak konzervirane hrane na račun neskladišnih prehrambenih artikala, prekršene su odredbe Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru i izravno su ugrožena temeljna ljudska prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Vojni povjerenik, dostavljanjem ove informacije nadležnima u Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru OSBiH, želi ukazati na složenost situacije vezane uz ishranu vojnih osoba te potrebu njezinog rješavanja u skorije vrijeme.

Osim navedenog, postupajući u skladu s člankom 3. točka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, a na temelju saznanja da su djelatne vojne osobe dana 7. 9. 2017. na lokaciji skladišta streljiva i minsko-eksplozivnih sredstava „Krčmarice“ odbili primiti konzerviranu hranu, vojni povjerenik je 11. 9. 2017. uputio dopis Operativnom zapovjedništvu Oružanih snaga BiH. Od Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga BiH zatražena je dostava izvješća o tome je li zapovjedništvo upoznato s navedenim događajem, kako je on okarakteriziran i je li zapovjedništvo obavijestilo o tome Zajednički stožer Oružanih snaga BiH i Ministarstvo obrane BiH.

Operativno zapovjedništvo Oružanih snaga BiH dostavilo je odgovor, aktom broj: 16-14-04-04-3-774-18/17 od 4. 10. 2017., u kojem je potvrđeno da je straža na lokaciji Krčmarice (1/6. pbr) „kolektivno odbila prijem hrane (konzerve paštete, mesnog nareška i graha)“. Spomenuti događaj Operativno zapovjedništvo Oružanih snaga BiH okarakteriziralo je kao izvanredni događaj. Navedno je Operativno zapovjedništvo Oružanih snaga BiH u obliku informacije dostavilo Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH, aktom broj: 16-14-04-04-3-605-54/17 od 14. 9. 2017. godine. Navedeni događaj koji, kako stoji u odgovoru, „ima odraz na stanje sigurnosti u zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH“, Operativno zapovjedništvo Oružanih snaga BiH spomenulo je u „tjednom izvješću o stanju sigurnosti i KOZ-u u zapovjedništvima i jedinicama OSBiH za razdoblje od 4. 9. do 10. 9. 2017. godine“, broj: 16-14-04-04-3-617-118/17 od 14. 9. 2017.

Drugi primjeri koji ukazuju na povredu Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru:

1. Skupina osoba angažiranih na laboriranju i delaboriranju ubojitih sredstava u Tehničkoj radionici za održavanje i uništenje streljiva i minsko-eksplozivnih sredstava - TROM Doboj podnijela je pritužbu ukazujući na povredu Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru koja se ogleda u neisporučivanju dopune II. (pola litre mlijeka, jogurta između obroka ili uz neki od obroka za osobe koje rade u tehničkoj zoni). Na upit vojnog povjerenika, Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dostavio je odgovor, aktom broj: 16-09-03-26-337-261/17 od 7. 12. 2017., u kojem

navodi da je tijekom kalendarske godine dolazilo do povremenih problema koji se ogledaju i „neisporučivanju artikala za dopunu II. (mlijeko i jogurt) zbog nepravovremenog potpisivanja ugovora s dobavljačima i provođenja tendera za odabir najpovoljnijeg dobavljača za isporuku mlijeka i mliječnih artikala“.

2. Tijekom posjeta vojnog povjerenika 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH (13. 9. 2017.) i razgovora s polaznicima temeljne časničke obuke nazočni su istaknuli da danima jedu konzerviranu hranu za doručak, ručak i marendu. Hrana koja se priprema za ručak, kao npr. grah ili gulaš, također je iz konzerve.
3. Tijekom nenajavljenog posjeta Zapovjedništvu za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH, realiziranog 5. 6. 2017., vojni povjerenik došao je do saznanja da konzervirana hrana nije kvalitetna, a isporuka mesa, povrća i mliječnih proizvoda nije kontinuirana (svježe janjeće meso isporučeno zadnji puta 13. 12. 2016. u količini od 50 kg, svježe juneće meso isporučeno zadnji puta 28. 12. 2016. u količini od 70 kg, svježa pastrva isporučena 22. 2. 2017. u količini od 73 kg, svježi oslić 30. 3. 2017. - 51 kg).

Iako je u korespondenciji s Ministarstvom obrane BiH i Zajedničkim stožerom Oružanih snaga BiH bilo navoda da je u pojedinim razdobljima bilo pojedinačnih poboljšanja stanja određenih prehrambenih artikala, konstatiramo da u ovome području postoje sustavne teškoće koje za posljedicu imaju povredu Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru.

3.2. Pritužbe kandidata na temeljnoj dočasničkoj obuci – raskid ugovora o djelatnoj vojnoj službi vojnika upućenih na temeljnu dočasničku obuku

Parlamentarni vojni povjerenik BiH zaprimio je zajedničku pritužbu kandidata na temeljnoj dočasničkoj obuci (22 kandidata), u kojoj je izraženo nezadovoljstvo zbog članka 3. točke b) Ugovora o temeljnoj dočasničkoj obuci (zaključenog 28. 8. 2017.), u kojem stoji da kandidat za vrijeme trajanja obuke ostvaruje novčanu naknadu u iznosu od 25 % od osnovne plaće za dočasnike u početnom činu vodnik (OR-5) za sve troškove za vrijeme trajanja Ugovora. Osim toga, u pritužbi stoji da je od djelatnih vojnih osoba koje su upućene na temeljnu dočasničku obuku Odlukom ministrice obrane BiH o upućivanju kandidata na temeljnu dočasničku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17 od 22. 8. 2017., zatraženo da potpišu osobni zahtjev za prestanak djelatne vojne službe u Oružanim snagama BiH.

Koristeći se ovlastima danim člankom 3. točka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik je, odlučujući u ovom predmetu, zauzeo sljedeće stajalište i mišljenje:

1. Cijeneći ranije odluke o upućivanju kandidata na temeljnu dočasničku obuku, evidentno je da raskid djelatne službe nije bio praksa. Primjera radi, Odlukom ministrice obrane BiH o upućivanju odabranih kandidata na temeljnu dočasničku obuku, broj: 10-34-1-2256-21/16 od 29. 9. 2016., u članku IV. utvrđeno je: **Radnopravni status kandidata regulirati u skladu s odredbama Zakona o službi u OSBiH, te ih voditi u statusu „na školovanju i usavršavanju“ i s njima ne raskidati ugovor o djelatnoj službi.** U skladu s člankom 133. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, kandidatima zadržati osnovnu plaću i ostala prava koja su vezana za status i prava osoba na školovanju i usavršavanju.
2. U Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) u članku 3. stavku (1) propisano je: **Na službi u Oružanim snagama mogu biti vojne osobe, civilne osobe, kadeti i kandidati na**

obuci. Spomenuti članak izmijenjen je člankom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 41/16) na način da su dodane riječi: "i kandidati na obuci". Bez obzira na nevedenu izmjenu, vojni povjerenik stajališta je da spomenuti članak nije osnova za raskid djelatne vojne službe za vrijeme trajanja temeljne dočasničke obuke.

3. Činjenica je od je od djelatnih vojnih osoba koje su upućene na temeljnu dočasničku obuku Odlukom ministricе obrane BiH o upućivanju kandidata na temeljnu dočasničku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17 od 22. 8. 2017., zatraženo da potpišu osobni zahtjev za prestanak djelatne vojne službe u Oružanim snagama BiH. Spomenuto potvrđuje da sam Zakon o službi u Oružanim snagama BiH **ne daje osnovu za raskid djelatne vojne službe djelatnih vojnih osoba koje su upućene na temeljnu dočasničku obuku.**
4. Naredbama o prestanku vojne službe, koje su donesene za vojnike upućene na temeljnu dočasničku obuku Odlukom ministricе obrane BiH o upućivanju kandidata na temeljnu dočasničku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17 od 22. 8. 2017., **zapravo je prestao radni odnos vojnicima, sadašnjim kandidatima na obuci.** Ministarstvo obrane BiH nije dalo odgovor na pitanje vojnog povjerenika na koji će način biti uređena međusobna prava i obveze Ministarstva obrane BiH i kandidata na obuci, iz čega se nameće zaključak da Ministarstvo obrane BiH nije imalo u vidu sve posljedice prekida djelatne vojne službe i nije na jasan i transparentan način uredilo statusna pitanja kandidata na temeljnoj dočasničkoj obuci.
5. **Vojni povjerenik smatra da bi kandidatima upućenim na temeljnu dočasničku obuku ugovor o djelatnoj vojnoj službi u činu vojnika trebalo raskinuti tek nakon završetka obuke.** Jasno je, kao što i Ministarstvo obrane BiH navodi u aktu broj: 10-34-1-1502-62/17 od 26. 9. 2017., da je svaki ugovor izjava volje ugovornih stranaka. Međutim, održavanje popune ljudstvom nužno je i bitno za Oružane snage BiH. Popuna upražnjenih dočasničkih formacijskih mjesta iskusnim i kvalitetnim vojnicima trebala bi biti nešto čemu Oružane snage BiH teže. Stoga, vojni povjerenik smatra da bi izbjegavanje nezadovoljstva među djelatnim vojnim osobama, izazvanog prekidom djelatne vojne službe i radnog odnosa za vrijeme obuke, trebalo buditi cilj Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH.

Stajalište i mišljenje vojnog povjerenika izdaje se u cilju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda svakog pojedinog pripadnika Oružanih snaga BiH i Ministarstva obrane BiH, s jedne, te zaštite ugleda i imidža Oružanih snaga, s druge strane.

3.3. Teškoće polaznika temeljne časničke obuke

Na traženje i molbu djelatnih vojnih osoba parlamentarni vojni povjerenik BiH je dana 13. 9. 2017. posjetio polaznike temeljne časničke obuke koji su u tom trenutku boravili u 6. pješачkoj brigadi Oružanih snaga BiH, u vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci.

U nastavku teksta bit će predstavljene teškoće s kojima se susreću polaznici temeljne časničke obuke, a na osnovi podataka dobivenih u razgovoru s kandidatima. Riječ je sljedećim teškoćama:

- Prema navodima nazočnih kandidata, Ministarstvo obrane BiH, kao ugovorna stranka, od potpisivanja pojedinačnih **ugovora za temeljnu časničku obuku s polaznicima obuke (siječanj 2017.) ne poštuje ih.** Naime, iako je člankom 4. točka c) Ugovora predviđeno da će Ministarstvo obrane BiH osigurati kandidatima za vrijeme obuke

sportsku opremu (tenisice, majicu, sportske čarape, šorts i trenirku), polaznici je nikad nisu dobili. Od vojne uniforme dobili su po jedan par čizama i po jednu uniformu, što, kako tvrde nazočni, nije dovoljno, bar kad su uniforme u pitanju. Potrebna im je još jedna zamjenska uniforma. Novčana naknada u iznosu od 25 % od osnovne plaće za časnika (oko 225 KM) ne isplaćuje se redovno te kasni i po tri mjeseca. Posljednja naknada isplaćena u rujnu je naknada iz srpnja. Naglašavaju da moraju više puta telefonski kontaktirati Ministarstvo obrane BiH da bi im isplatilo pripadajuću naknadu. Ishrana je poseban problem. Naime, danima jedu konzerviranu hranu za doručak, ručak i marendu. Hrana koja se priprema za ručak, kao npr. grah ili gulaš, također je iz konzerve. Polaznici temeljne časničke obuke koji su iz sustava Oružanih snaga BiH nisu dobili regres (oko 300 KM).

O teškoćama polaznika temeljne časničke obuke sastavljena je Informacija broj: 05/3-16-4-123/17 od 15. 9. 2017. i dostavljena Ministarstvu obrane BiH, Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH, posjećenoj jedinici te Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost BiH.

3.4. Primjena pozitivnopravnih propisa u području vrednovanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija djelatnih vojnih osoba

U predmetu broj: UP1-05/3-50-17-23/17 od 10. 4. 2017. vojni povjerenik bavio se problematikom primjerene primjene propisa koji se odnose na vrednovanje, unutar sustava Oružanih snaga BiH, inozemnih visokoškolskih kvalifikacija djelatnih vojnih osoba. Postupajući u predmetu, vojni povjerenik utvrdio je da je pritužba djelatne vojne osobe u vezi s negativnim odgovorom Zapovjedništva za upravljanje osobljem Oružanih snaga BiH po zahtjevu za priznanje stečenog akademskog zvanja, osnovana. Zapovjedništvo za upravljanje osobljem Oružanih snaga BiH nije pravilno primijenilo materijalne propise po zahtjevu djelatne vojne osobe za priznavanje stečenog akademskog zvanja. Na zahtjev Ministarstva obrane BiH, broj: 10-34-3-6-69/ od 2. 2. 2016., Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja dostavio je akt pod nazivom Vredovanje i komparacija razina obrazovanja iz ranijeg obrazovnog sustava i bolonjskog sustava - mišljenje" broj: 03-33-1-209-1/16 od 15. 2. 2015., u kojem su jasno pojašnjene procedure i uvjeti za priznavanje stečenog akademskog zvanja.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik je, u skladu s člankom 4. točka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i člankom 28. točka d) Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH, izdao sljedeću

P R E P O R U K U

1. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH obvezni su osigurati poštivanje svih zakonskih i podzakonskih akata kojima se uređuje pitanje priznavanja stečenog akademskog zvanja, te po zahtjevu djelatne vojne osobe posutpiti u skladu s člankom 56. st. (1) i 2) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 59/07 i 59/09), Odlukom Vijeća ministara BiH o usvajanju osnove kvalifikacijskog okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 33/11), te

mišljenjima Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja, broj: 03-33-1-209-1/16 od 15. 2. 2015. i broj: 03-33-1-487-2/17 od 21. 3. 2017.

2. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su poduzeti potrebne mjere, koje uključuju i edukacije, kako bi se izbjeglo dugotrajno vođenje postupaka po zahtjevu za priznavanje prava djelatnim vojnim osobama, posebno u situacijama kada je o istim ili sličnim pitanjima već vođen postupak rješavanja "prethodnog pitanja".

Ministarstvo obrane BiH je, aktom broj: 10-34-3-6-35/17 od 30. 6. 2017., obavijestilo vojnog povjerenika da je preporuka ispoštovana, čime je osigurana puna primjena članka 12. Pravilnika o suradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom obrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09 od 5. 1. 2010.

3.5 Pojedinačni – specifični slučajevi u kojima su tretirani kolektivni oblici povreda ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH

3.5.1. Određivanje vršitelja dužnosti

Postupajući po pritužbi djelatne osobe, broj: UP1/05/03-50-17-1-3/17, vojni povjerenik se bavio problematikom određivanja vršitelja dužnosti umjesto djelatne vojne osobe koja je privremeno spriječena obavljati dužnost. Područje određivanja vršitelja dužnosti uređeno je čl. 64. i 138. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) i čl. 22. i 23. Pravilnika o stanjima tijekom službe za djelatne vojne osobe, broj: 10-02-3-3254/11 od 14. 7. 2011. Spomenutim normativnim aktima propisana je procedura određivanja vršitelja dužnosti, koja kao takva nije ispoštovana prilikom određivanja podnositelja pritužbe za vršitelja dužnosti.

Temeljem prikupljenih činjenica, vojni povjerenik konstatirao je da inzistiranje na postavljenju za vršitelja dužnosti osobe koja je iste nacionalnosti kao osoba koja je privremeno spriječena obavljati dužnost nije utemeljeno ni u jednom zakonskom ni podzakonskom aktu. Djelatna vojna osoba popunjavanjem obrasca PD – 1, a na temelju Naredbe ministra obrane BiH i načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH o postavljenju na dužnost, prima dužnost na koju se postavlja. Navedena odredba Pravilnika o stanjima tijekom službe za djelatne vojne osobe određuje redoslijed radnji koje je potrebno poduzeti prilikom određivanja vršitelja dužnosti, a što nije ispoštovano u predmetnom slučaju, budući da spomenuta naredba nije postojala. Proceduralna pogreška koja se ogleda u nepostojanju naredbe o postavljenju na dužnost ne smije biti prepreka osobama koje su doista obavljale određenu dužnost za ostvarivanje prava koja proizlaze iz takvog faktičkog stanja, posebno uzmemo li u obzir članak 17. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16), prema kojem su djelatne vojne osobe dužne izvršavati naredbe nadležnih starješina koje su u vezi sa službom, osim naredbe koje imaju obilježja kaznenog djela.

1. U aktu Ministarstva obrane BiH broj: 10-34-1-1206-1/16 od 16. 3. 2016. naglašeno je sljedeće: „Određivanje djelatnih vojnih osoba za obavljanje poslova drugog

formacijskog mjesta, bez donesene naredbe ovlaštenih osoba, smatrat ću težom povredom vojne stege i pokrenuti stegovne postupke protiv odgovornih osoba“.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik je, u skladu s člankom 4. točka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i člankom 28. točka d) i člankom 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH izdao sljedeću:

P R E P O R U K U

1. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su poduzeti mjere koje će rezultirati priznavanjem pripadajućih prava H. P.-u po osnovi obavljanja dužnosti umjesto djelatne vojne osobe koja je privremeno spriječena obavljati dužnost.
2. Potrebno je osigurati da nadležni koji provode procedure određivanja vršitelja dužnosti postupe u skladu s pozitivnim aktima kojima se uređuje to područje kako se ne bi ponavljale proceduralne pogreške koje se ogledaju u nepostojanju naredbe o postavljenju na dužnost. Teret odgovornosti nepoštivanja procedura nije na izvršitelju zadatka nego na onome koji je izdao naredbu za izvršenje.
3. U svim slučajevima obavljanja dužnosti bez postojanja naredbe ministra obrane BiH i načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH o postavljenju na dužnost potrebno je donijeti odgovarajući akt kojim se djelatnim vojnim osobama, koje doista obavljaju određenu dužnost, priznaju prava koja im po toj osnovi pripadaju.

Ministarstvo obrane BiH je, aktom broj: 10-50-724-10/17 od 4. 5. 2017., obavijestilo vojnog povjerenika da je preporuka ispoštovana.

3.5.2. Određivanje vojno-evidencijske specijalnosti

Djelatna vojna osoba podnijela je pritužbu, broj: UP1/05/3-50-17-14/17 od 7. 3. 2017., ukazujući na nepravilnosti u procesu upravljanja karijerom.

Podnositelj pritužbe završio je Vojnu akademiju Vojske Jugoslavije – smjer topništvo. Po formiranju Oružanih snaga BiH raspoređen je u vojnoobavještajnu bojnu i od 2007. godine nalazio se na dužnostima zamjenika zapovjednika voda i zapovjednika voda. Od studenog 2015. do studenog 2016. godine sudjelovao je u UN-ovoj misiji u Demokratskoj Republici Kongo, te je po povratku ponovno postavljen na dužnost zapovjednika voda za izravnu potporu u vojnoobavještajnoj bojni. Povjerenstvo koje je radilo na određivanju VES-a (za vrijeme boravka satnika Vukovića u UN-ovoj misiji), podnositelju pritužbe je odredilo VES zanemarujući činjenicu da je imenovani proveo gotovo 10 godina u vojnoobavještajnom rodu. Time je podnositelj pritužbe izgubio veliki broj bodova na listi uspješnosti, a koji se dobivaju na osnovi vremena provedenog u rodu/službi. Imenovani je po povratku iz misije upoznat s činjenicom da mu je dodjeljen VES topništvo, a do dana upućivanja pritužbe nije službeno dobio izvod iz naredbe o određivanju VES-a (na što je uložio prigovor). Podnositelj pritužbe smatara da nije imao isti tretman kao druge DVO koje su razmatrane jer nije obaviješten o istom, čime je doveden u nepovoljniji položaj.

Uzimajući u obzir navedeno, vojni povjerenik je aktom broj: UP1/05/3-50-17-14/17 od 30. 3. 2017. te požurnicom od 23. 5. 2017. zatražio od Generalnog inspektorata Ministarstva obrane BiH da provjeri jesu li prilikom određivanja VES-a podnositelju pritužbe ispoštovana sva pravila vezana za tu proceduru, te je li postojala mogućnost da se imeovanome izađe u susret tako da mu se odredi vojnoobavještajni VES (budući da je gotovo 10 godina radio i usvršavao se u tom području).

U odgovoru Generalnog inspektorata, broj: 05-03-32-1-1-48-6/17 od 29. 5. 2017., navedeno je da je postojala mogućnost određivanja podnositelju pritužbe osobni VES u vojnoobavještajnom rodu, da je imenovani na preliminarni prijedlog povjerenstva ili naredbu o određivanju osobnog VES-a dostavio izjašnjenje da umjesto osnovnog (rod topništvo) želi dopunski (vojnoobavještajni rod) VES. Budući da je imenovani u vrijeme određivanja osobnog VES-a boravio u mirovnoj misiji i da je naknadno dostavio prigovor, Sektor za upravljanje osobljem Ministarstva obrane BiH pristupio je rješavanju prigovora podnositelja pritužbe.

Vojni povjerenik je aktom od 29. 6. 2017. zatražio od Sektora za upravljanje osobljem Ministarstva obrane BiH dostavu informacije o tome je li okončana procedura promjene osobne vojno-evidencijske specijalnosti podnositelja pritužbe iz roda topništvo u vojnoobavještajni rod.

Aktom Ministarstva obrane BiH broj: 10-50-648-11/17 od 5. 7. 2017. vojnom povjereniku dostavljena je obavijest da je naredbom Ministarstva obrane BiH podnositelju pritužbe promijenjena osobne vojno-evidencijska specijalnost iz roda topništvo u vojnoobavještajni rod.

3.5.3. Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život

Područje u kojem je evidentirana povreda ljudskih prava većega broja djelatnih vojnih osoba u 2017. godini jest u domeni ostvarivanja prava na naknadu za odvojeni život. Specifičnost se ogleda u tome što se odluke nadležnih tijela temelje na nepotpuno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju. Prilikom donošenja rješenja odlučni su formalni navodi u naredbama („postavlja se“ ili „premješta se i postavlja“), dok se zanemaruje stvarno činjenično stanje, odnosno je li DVO stvarno premještena s jednog na drugo mjesto rada i pripada li joj po toj osnovi navedena naknada.

U ovome području vojni povjerenik je, postupajući po pritužbi vodnika G. E., broj: UP1/05/3-50-17-52/17 od 26. 10. 2017., izdao preporuku broj: UP1/05/3-50-17-52/17 od 28. 12. 2017. godine. Preporuka je izdana za pojedinačan slučaj uz obvezu Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH da pristupe ujednačenoj primjeni propisa kojima se uređuje područje koje se odnosi na pravo na naknadu za odvojeni život za sve djelatne vojne osobe u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također je naglašeno potrebnim osobama kojima je ova naknada uskraćena zbog nepravilne primjene Odluke Vijeća ministara BiH vratiti pravo na tu naknadu uz odštetu.

Nakon izdavanja ove preporuke, vojni povjerenik zaprimio je još pritužbi djelatnih vojnih osoba koje su se odnosile na istu problematiku. U suradnji s Generalnim inspektoratom Ministarstva obrane BiH, vojni povjerenik odlučio je istražiti sve slučajeve u kojima je zabilježena povreda ljudskih prava iz područja ostvarivanja naknade za odvojeni život, nakon čega će odlučiti o donošenju odluke/preporuke koja će se odnositi na sve oštećene osobe.

U nastavku teksta, a zbog značaja ove preporuke, u cijelosti donosimo njen sadržaj.

Na temelju članka 3. točke b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i članka 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), postupajući po pritužbi vodnika G. E.-a, broj: UP1/05/3-50-17-52/17 od 26. 10. 2017., parlamentarni vojni povjerenik BiH

K O N S T A T I R A

1. Pritužba vodnika G. E.-a, koja se odnosi na nemogućnost ostvarivanja prava na naknadu za odvojeni život, *je osnovana*.
2. Naredbom načelnika Zajedničkog stožera OSBiH, broj: 16-08-34-3-37-428/16 od 28. 12. 2016., vodnik G. E. postavljen je na dužnost rukovatelja sredstvima klasa I., II. i VI. u Centru za profesionalni razvoj Zapovjedništva za obuku i doktrinu (CPR ZOiD) s danom 1. 1. 2017., *mjesto službe Travnik*.
3. Ranije mjesto službe imenovanoga bilo je u Tuzli, što jasno ukazuje na činjenicu da je vodnik G. E. *premješten iz Tuzle u Travnik*, iako u naredbi nije precizirano „premješta se i postavlja“, već je navedeno „postavlja se“. Zbog fizičke udaljenosti Tuzle i Travnika, nemoguće je da osoba koja je imala mjesto službe u Tuzli bude postavljena na dužnost u Travniku, a da pritom nije premještena. Da bi osoba koja ima prebivalište/boravište u Tuzli obavljala dužnost formacijskog mjesta u Travniku, mora promijeniti mjesto boravišta. Nemoguće je svakodnevno dolaziti na posao iz Tuzle u Travnik.
4. Odredbom članka 14. alineje 2) Pravilnika o stanjima tijekom službe za DVO, broj: 10-02-3-1134/17 od 27. 2. 2017., propisano je „premještajem se smatra promjena mjesta službe zbog postavljenja na novu dužnost, ako to zahtijeva promjenu mjesta boravišta“. Imajući u vidu navedeni propis, krajnje je neispravno tretirati imenovanoga kao da nije premješten, i to samo iz razloga što je netko formalno izostavio navesti u naredbi „premješta se“.
5. Vodnik G. E. *postavljen je po potrebi službe* i to je evidentno iz naredbe o postavljenju, broj i datum naprijed navedeni.
6. Zahtjev imenovanoga za ostvarivanje prava na naknadu za odvojeni život, uz koji je priložena dokumentacija iz koje je utvrđeno da je *mjesto prebivališta imenovanoga (Tuzla) udaljeno više od 80 kilometara od mjesta rada u Travniku*, odbilo je Zapovjedništvo za obuku i doktrinu OSBiH, kao i Zapovjedništvo za potporu OSBiH koje je odlučivalo u postupku povodom žalbe vodnika G. E.
7. Oba rješenja utemeljena su na nepotpuno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju. Naime, prvostupanjsko Rješenje Zapovjedništva za obuku i doktrinu broj: UP-I-16-15-14-08-34-7-47-2/17 od 2. 3. 2017., kojim je odbijen zahtjev imenovanoga, obratloženo je činjenicom da je vodnik G. E. „postavljen“, a ne „premješten“. Drugostupanjsko tijelo također se vodilo samo formalnim pojedinostima, te je dodatno pogriješilo jer je u svome obrazloženju navelo da vodnik G. E. nije postavljen po potrebi službe (Rješenje Zapovjedništva za potporu broj: UP II 16-15-08-34-7-4-2/17 od 20. 3. 2017.).
8. Utvrđeno je da se u zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH, počevši od Zajedničkog stožera pa do zapovjedništava brigada, površno pristupa utvrđivanju stvarnog činjeničnog stanja kada je u pitanju pravo DVO na naknadu za odvojeni život. Pri donošenju rješenja odlučno je ono što je formalno navedeno u naredbama („postavlja se“ ili „premješta se i postavlja“), **dok se ne utvrđuje je li DVO stvarno premještena s jednog na drugo mjesto rada**. Dodatnu zabunu u jedinicama izazvala

je Obavijest Sektora za upravljanje osobljem Ministarstva obrane BiH broj: 10-50-984-8/17 od 4. 4. 2017.

9. Temeljem utvrđenih činjenica u ovom postupku, vojni povjerenik konstatira da je određenom broju DVO koje su u istovjetnoj situaciji kao i vodnik G. E. (čak su završile dočasničku obuku u istoj klasi) priznato pravo na naknadu za odvojeni život. Također, DVO koje su proteklih godina prešle iz kategorije vojnika u kategoriju dočasnika (vodnika) i koje su postavljene na nove dužnosti uz promjenu mjesta rada priznato je pravo na odvojeni život ako im je novo mjesto rada udaljeno više od 80 kilometara od mjesta prebivališta.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik, u skladu s člankom 4. točka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i člankom 28. točka d) i člankom 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH izdaje sljedeću:

P R E P O R U K U

1. Vodnik G. E. ima pravo na naknadu za odvojeni život, počevši od 1. 1. 2017., pa sve dok bude ispunjavao uvjete propisane Odlukom Vijeća ministra BiH broj 46/12 od 18. 4. 2012 (142/12, 131/13). U vezi s tim, Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su u što kraćem vremenskom razdoblju ispraviti utvrđenu nepravilnost, priznati imenovanome pravo koje mu pripada i navedenu naknadu retroaktivno isplatiti.
2. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH obvezni su odmah pristupiti ujednačenoj primjeni navedene odluke Vijeća ministra BiH u dijelu koji se odnosi na pravo na naknadu za odvojeni život na sve djelatne vojne osobe u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također je potrebno osobama kojima je ova naknada uskraćena zbog nepravilne primjene Odluke vratiti pravo na nju uz odštetu.
3. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su poduzeti sve potrebne mjere kako se pogreške koje su u konkretnom slučaju učinjene u postupcima koje su proveli zapovjedništvo za obuku i doktrinu OSBiH i Zapovjedništvo za potporu OSBiH ne bi ponavljale u ovim, ali i drugim zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH, kao i u organizacijskim jedinicama Ministarstva obrane BiH, jer one nanose ogromnu štetu djelatnim vojnim osobama.
4. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH obavjestit će vojnog povjerenika bez odgode, a najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja ove preporuke, o postupanju po njoj.

3.6. Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva obrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH

Vojni povjerenik zaprimio je pritužbu broj: UP1/05/3-50-17-53/17, u kojoj djelatna vojna osoba ukazuje na neusklađenost Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom djelatnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama BiH od 5. 4. 2016. i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom djelatnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama BiH od 28. 8. 2017. sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16). Podnositelj pritužbe navodi sljedeće:

- Članci 31. 32. i 34. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH i članak 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH nisu usklađeni s člankom 132. stavak (2) Zakona o službi u OSBiH.
- Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH nikada nije donio SOP kojim se uređuje način bodovanja te izrade i primjene lista uspješnosti za postavljenje na srodna FM, FM bez VES-a i FM općeg VES-a, iako je navedeno propisano člankom 35. st. (2) i (3) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH i člankom 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH.
- Člankom 23. stavak (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH u članku 43. dodan je stavak (11) kojim se ignorira postojanje donesenih dokumenata iz članka 32. stavka (2) Pravilnika o sustavu klasifikacije u MOBiH i OSBiH.

Cijeneći navedeno, vojni povjerenik je, aktom broj: UP1/05/3-50-17-53/17 od 10. 11. 2017., zatražio očitovanje Sektora za upravljanje osobljem Ministarstva obrane BiH. Ministarstvo obrane BiH dostavilo je odgovor aktom broj: 10-50-984-38/17 od 13. 12. 2017. i aktom broj: 10-50-984-52/17 od 20. 12. 2017.

Koristeći se ovlastima danim člankom 3. točka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik je, odlučujući u ovome predmetu, zauzeo sljedeće stajalište i mišljenje:

1. Članak 35. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH od 5. 4. 2016. i članak 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH od 28. 8. 2017. **nisu usklađeni s člankom 132. stavak (2) Zakona o službi u OSBiH.** U listama uspješnosti "vrijeme obavljanja dužnosti roda/službe u sadašnjem činu" (stupac 15) ne boduje se u skladu s člankom 132. stavak (2) Zakona o službi u OSBiH. Takva praksa ima za posljedicu bodovanje samo jednog dijela karijere djelatnih vojnih osoba.
2. Budući da je „posebna sposobnost predviđena za formacijsko mjesto“ samo jedan od kriterija za postavljenje, koji je kao takav definiran člankom 132. stavak (1) Zakona o službi u OSBiH, **nije jasno kako je taj kriterij, kako tvrdi Zajednički stožer OSBiH, presudan za predlaganje na upražnjena formacijska mjesta. Vidljivo je da Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer OSBiH imaju različit stav po ovom pitanju.**
3. Člankom 23. stavak (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH u članku 43. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH dodan je stavak (11) kojim se ignorira postojanje donesenih dokumenata iz članka 32.

stavka (2) Pravilnika o sustavu klasifikacije u MOBiH i OSBiH. Ministarstvo obrane BiH navodi da je primjena Pravilnika o sustavu klasifikacije u MOBiH i OSBiH i pratećih akata u tijeku. budući da je pomenuti Pravilnik o sustavu klasifikacije u MOBiH i OSBiH donesen prije više od dvije godine, nedopustivo je što ovo područje još nije potpuno uređeno te što primjena pravilnika i pratećih akata još nije potpuna. Uz to, Zajednički stožer Oružanih snaga BiH smatra potrebnim izmijeniti i dopuniti Naredbu o određivanju vojno-evidencijske specijalnosti u MOBiH i OSBiH iz lipnja 2016. godine, koja još nije u cijelosti primijenjena, što dodatno usložnjava ovo područje.

4. Budući da postoji Naredba o određivanju vojno-evidencijske specijalnosti u MOBiH i OSBiH iz lipnja 2016. godine, kojom se utvrđuje lista dodatnih simbola, nije jasno zašto se člankom 23. stavak (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH ignorira postojanje Naredbe. Činjenica da Zajednički stožer OSBiH smatra potrebnim izmijeniti Naredbu ne smije utjecati na njezinu primjenjivost, odnosno neprimjenjivost, do donošenja novih propisa.
5. Članak 23. stavak (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH ima za posljedicu neprimjenjivanje članka 132. stavka (1) točke d) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, odnosno povredu Zakona.
6. Ministarstvo obrane BiH, u odgovoru koji je dostavljen aktom broj: 10-50-984-38/17, navodi da postoji nesklad u postupanju prilikom primjene navedenog pravilnika, a koji se odnosi na način vrednovanja vremena provedenog u činu za vrijeme karijere. Ministarstvo obrane BiH dužno je otkloniti nesklad i pritom postupiti sukladno Zakonu o službi u OSBiH.
7. Članak 132. stavak (1) točka d) Zakona o službi u OSBiH ne primjenjuje se jer postoje situacije u kojima se osobe predlažu za postavljenje na konkretne dužnosti bez identificirane posebne sposobnosti predviđene za dano formacijsko mjesto. To je potvrdilo Ministarstvo obrane BiH (akt broj: 10-50-984-38/17), navodeći da zbog nenavođenja potrebne dodatne sposobnosti propisane člankom 132. Zakona o službi u OSBiH često vraća na doradu i usklađivanje s važećim propisima prijedloge za postavljenje dostavljene od Zajedničkog stožera OSBiH. S druge strane, Zajednički stožer OSBiH smatra da je člankom 43. stavakom (10) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH od 5. 4. 2016. omogućeno osobama da se s dodatnim simbolima predlažu na upražnjena formacijska mjesta, bez obzira na to nalazi li se osoba na listi uspješnosti među prvih 5 ili 7 i bez obzira na broj bodova. Iz tog razloga, a s ciljem sprječavanja diskriminacije prema drugim DVO, člankom 23. stavkom (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom DVO u MOBiH i OSBiH u članku 43. dodan je stavak (11).

4. IZDVOJENE INFORMACIJE O POSJETIMA POJEDINIM ZAPOVJEDNIŠTVIMA I JEDINICAMA ORUŽANIH SNAGA BiH I TEŠKOĆAMA NA TIM LOKACIJAMA

4.1 Nenajavljeni posjet Zapovjedništvu za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH

Parlamentarni vojni povjerenik BiH boravio je dana 5. 6. 2017. u nenajavljenom posjetu Zapovjedništvu za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: ZOiD) u vojarni „Travnik“ u Travniku.

U sastavu ZOiD-a provode se brojni tečajevi potrebni za napredovanje u službi, što ZOiD čini iznimno bitnim dijelom Oružanih snaga BiH. Budući da veliki broj djelatnih vojnih osoba i civila boravi 24 sata na lokaciji (trenutačno oko 170 ljudi), vojni povjerenik smatrao je važnim posjetiti ovo zapovjedništvo, razgovarati s vodstvom ZOiD-a, kao i obići lokaciju, a sve u cilju sagledavanja stanja ljudskih prava te uvjeta života i rada.

Usporedivši sadašnje stanje sa stanjem zatečenim za vrijeme posjeta iz 2014. godine, poražavajuće je što moramo konstatirati da nije bilo bitnih poboljšanja. Zapažanja vojnog povjerenika:

Uvjeti boravka i rada

- objekt broj 1 (stražarnica) u lošem je stanju. Potrebno je hitno poduzeti mjere za sanaciju ovog objekta, pri čemu su prioritet sanitarne prostorije;
- konzervirana hrana nije kvalitetna, a isporuka mesa, povrća i mliječnih proizvoda nije kontinuirana (svježe janjeće meso isporučeno zadnji puta 13. 12. 2016. u količini od 50 kg, svježe juneće meso isporučeno zadnji puta 28. 12. 2016. u količini od 70 kg, svježa pastrva isporučena 22. 2. 2017. u količini od 73 kg, svježi oslić ispučen 30. 3. 2017. u količini od 51 kg);
- u kuhinji nema tople vode;
- perilica posuđa i perilica rublja nisu u ispravnom stanju;
- nedostaju materijalna sredstva klase II. (odjeća, individualna oprema itd.), prvenstveno artikli koje koriste kandidati na temeljnoj časničkoj obuci;
- zalihe osnovnih sredstava za održavanje prostorija i kruga vojarne gotovo su iscrpljene. Higijenski potrošni materijal zadnji puta je ispučen 27. 4. 2017. u količini od oko 30 % stvarnih potreba jedinice;
- potrebno je okrećiti sve prostorije u sastavu vojarne „Travnik“;
- potrebno je provjeriti ispravnost priručnih sredstava za protupožarnu zaštitu.

Treba imati na umu da na lokaciji 24 sata boravi veliki broj ljudi, te je u skladu s tim potrebna velika količina materijalnih sredstava, a brojni zahtjevi za nabavu tih sredstava se, kako saznajemo, **ne realiziraju**. U Centru za profesionalni razvoj Travnik polaznici tečajeve su na višemjesečnoj (tri, šest ili devet mjeseci) cjelodnevnoj ishrani. Također, treba uzeti u obzir činjenicu da ZOiD ne zna unaprijed koliko će biti ukupno polaznika tečajeve, te je zbog toga teško planirati dovoljnu količinu sredstava potrebnih za svakodnevne potrebe.

Stanje motornih vozila

Stanje motornih vozila u ZOiD-u slično je stanju motornih vozila u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH. Vozila su dotrajala i kao takva sklona su kvarenju. Od postojeća tri

motorna vozila u Centru za profesionalni razvoj, sva tri su neoperativna, a razlog tome je nepostojanje ugovora za liniju IV. nekoliko mjeseci. **Operativnost motornih vozila iznosi 21 %. Dva terenska motorna vozila su u ispravnom stanju.**

Vezano za naprijed navedeno, napominjemo da je vojni povjerenik izdao Stajalište i mišljenje po pitanju tehničke ispravnosti motornih vozila, broj: 05/3-50-19-2284/16 od 29. 8. 2016., ukazujući Ministarstvu obrane BiH da je dužno zaštititi život i zdravlje svake pojedine djelatne vojne osobe i snositi odgovornost u slučaju bilo kakvog nemilog događaja. Vojni povjerenik upoznat je s tim da je MOBiH pristupio realiziranju projekta „Osiguranje i unaprjeđenje operativnosti motornih vozila OSBiH“, s razdobljem realizacije 2016.-2018. koje je odobren odlukom VMBiH, u vrijednosti od 21.211.000 KM. Provedena je nabava određenog broja motornih vozila, a vojni povjerenik očekuje da će sredstva biti racionalno utrošena, te da će Ministarstvo obrane BiH prilikom nabave i raspodjele vozila voditi računa o stvarnim potrebama jedinica Oružanih snaga BiH i o opsegu i značaju poslova koje pojedine jedinice obavljaju.

Vojni povjerenik temelji svoja zapažanja na razgovoru s djelatnim vojnim osobama na lokaciji, kao i vizualnim zapažanjima prilikom obilaska lokacije. Vojni povjerenik je razgovarao s polaznicima određenog broja tečajeva. Djelatne vojne osobe među njima izrazile su nezadovoljstvo zbog nedostatka uniformi, nekvalitetne ishrane, a sve osobe na časničkoj obuci su za problem istaknule neredovnu isplatu novčanih naknada.

Zaključak

Nakon obilaska lokacije vojarnе “Travnik”, razgovora s rukovodećim kadrom Zapovjedništva, kao i razgovora s djelatnim vojnim osobama na lokaciji, vojni povjerenik konstatira da se, u odnosu na posjet vojnog povjerenika iz 2014. godine, **uvjeti života i rada, kao i stanje ljudskih prava na ovoj lokaciji nisu bitno poboljšali.** Resursi s kojima se raspolaže istovjetni su ranijima, čak su i umanjeni, a obveze su znatno povećane. Samo u prethodnoj godini u centrima ZOiD-a održana je obuka za više od 800 osoba. Specifičnost uloge ovoga Zapovjedništva je u tome što osobe koje prolaze razne vrste obuka i edukacija na lokaciji provode po 24 sata, a za što su potrebna materijalna sredstva za život. Teškoće s kojima se susreću rukovodeći kadar Zapovjedništva i djelatne vojne osobe koje su na lokaciji su sistavne prirode. **Unatoč teškoćama, poslovi i zadaci obavljaju se profesionalno.**

Imajući u vidu značaj centara ZOiD-a i na domaćem (preko 90 % obuka Oružanih snaga BiH realiziraju se u ovim centrima) i na međunarodnom planu, vojni povjerenik smatra da nadležni u Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH trebaju imati više senzibiliteta spram potreba ZOiD-a.

4.2. Teškoće na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“

Na temelju pritužbi djelatnih vojnih osoba i saznanja o teškoćama na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“ u Glamoču, vojni povjerenik je, aktom broj: UP1/05/3-03-35/17 od 20. 6. 2017., tražio od Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH da odgovori na određena pitanja u vezi s povredama temeljnih ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. Osim slabosti sustava koje ukazuju na povrede temeljnih ljudskih prava djelatnih vojnih osoba, a koja su predmetom angažiranja vojnog povjerenika, djelatne vojne osobe navele su i niz nedostataka i slabosti koje su iz domene borbene spremnosti. Istodobno, povređujući Standardne operativne

procedure i Pravila službe, povređuju se i temeljna ljudska prava djelatnih vojnih osoba kao što se i navodi u pritužbama koje su dostavljene vojnom povjereniku.

Temeljem pritužbi djelatnih vojnih osoba u vezi s teškoćama na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“ u Glamoču, vojni povjerenik zatražio je odgovor na sljedeća pitanja utemeljena na navodima djelatnih vojnih osoba, koje kažu:

- na lokacijama nema vode za piće (lokacija „Glamoč“ nema gradsku pitku vodu, voda se uzima iz gradske mreže u gradu i prevozi motornim vozilom DAF do lokacije);
- torbice prve pomoći nisu kompletirane;
- higijena u stražarnici i na lokacijama nije na potrebnoj razini zbog nedostatka sredstava za čišćenje;
- na lokaciji „Gladna Brda“ nije bilo ogrjevnog drva, straža je sjekla drva unutar lokacije;
- prijevoz straže s lokacije „Glamoč“ na lokaciju „Gladna Brda“ je neprimjeren, prevozi se vozilom DAF;
- na lokaciji „Gladna Brda“ ima toalet i dva poljska zahoda, koji nisu u upotrebi zbog nedostataka vode;
- na lokaciji „Gladna Brda“ nema električne energije, instaliran je agregat koji je podložan kvarenju.

Osim ovih slabosti kojima se povređuju temeljna ljudska prava DVO-a, a koja su predmetom angažiranja vojnog povjerenika, djelatne vojne osobe navele su i niz nedostataka i slabosti koje su iz domene borbene spremnosti. Istodobno povređujući SOP ili PS, povređuju se i temeljna ljudska prava DVO-a, kao što se i navodi u pritužbama koje su dostavljene vojnom povjereniku:

- na prilazu lokacijama nema usporivača kretanja motornih vozila;
- neusklađen i neažuriran SOP straže sa stanjem straže;
- u vrijeme smjene straže na stražarskim mjestima stražarnica ostaje prazna i dio straže na „Gladnom Brdu“ je razdvojen od naoružanja zbog odmora na lokaciji „Glamoč“;
- nedefiniran status naoružanja u prostoriji i hodniku stražarnice koja navodno pripada FBiH, a u SOP-u straže se ne spominje ovo naoružanje;
- neažuriran popis osoba kojima je odobren ulazak na lokaciju, a čest je boravak ljudstva iz drugih jedinica smještenih na lokaciji „Glamoč“;
- linija punjenja i pražnjenja je improvizirana i ne ispunjava sigurnosne standarde.

Na lokaciji „Gladna Brda“ borave dvije smjene straže (jedna na dužnosti, druga u pripravi), stražarska služba je organizirana na tri stražarska mjesta u dvije varijante s 14 vojnih osoba, a osigurava se i streljivo za pojačanu varijantu osiguranja. Bez obzira na to što se radi o neperspektivnim lokacijama, a zbog svega navedenog, DVO-i su u svojim pritužbama izrazili ogorčenost i nezadovoljstvo.

Vojni povjerenik je u spomenutom upitu izrazio zabrinutost, te je uz odgovor Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH zatražio i hitno otklanjanje navedenih (eventualnih) slabosti.

Zbog nedostavljanja odgovora u roku predviđenom Pravilnikom o suradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom obrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09 od 5. 1. 2010., vojni povjerenik je 1. 9. 2017. uputio požurnicu.

Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dostavio je odgovor 11. 10. 2017., aktom broj: 16-06-03-8-1028-42/17., u kojem je potvrđena većina navoda o teškoćama pripadnika Oružanih snaga BiH na ovim lokacijama, te su navedene aktivnosti koji su poduzete ili

će biti poduzete u cilju otklanjanja nepravilnosti. Odgovor Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH sastavni je dio predmeta broj: UP1/05/3-03-35/17. Vojni povjerenik pratit će proces otklanjanja uočenih nepravilnosti, te pokrenuti novu istragu u slučaju da ljudska prava djelatnih vojnih osoba budu i dalje ugrožena.

4.3. Nenajavljeni posjet Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH

Parlamentarni vojni povjerenik BiH, sa suradnicima, boravio je dana 22. 12. 2017. u nenajavljenom posjetu Brigadi taktičke potpore OSBiH u vojarni „Rajlovac“ u Sarajevu.

Vojni povjerenik se prilikom dolaska na lokaciju susreo sa zapovjednikom Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH, a potom održao sastanak s imenovanim i rukovodećim kadrom Brigade. U nastavku teksta bit će predstavljeni po područjima aktivnosti, izazovi i teškoće s kojima se susreću pripadnici Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji, a na osnovi podataka dobivenih iz razgovora sa zapovjednikom i rukovodećim kadrom Brigade, kao i iz razgovora s pripadnicima Deminerske bojne, uključujući satniju NUS (više od 60 djelatnih vojnih osoba).

1. Stanje ljudstva

Prema formacijskoj strukturi, za popunu Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH predviđeno je ukupno 1.977 djelatnih vojnih osoba. Trenutačno su popunjena 1.852 formacijska mjesta, što u odnosu na predviđenu formacijsku strukturu čini deficit od 125 djelatnih vojnih osoba. Problem dodatno usložnjava podatak da upražnjena mjesta u ovoj brigadi nisu u prioritetu popune, kao i činjenica da je u zanjih šest mjeseci prisutan odljev vojnika, i to specijaliziranih zanimanja kao što su demineri i rukovatelji građevinskim strojevima. Teškoću predstavlja i to što se veći broj djelatnih vojnih osoba Brigade (trenutačno 48) nalazi na prekomandi u drugim jedinicama, a nekima od njih (20 djelatnih vojnih osoba) trajanje prekomande je dulje od zakonom predviđenog jednogodišnjeg. Također, prilikom prekomande ne traži se suglasnost zapovjednika.

Na lokaciji vojarne „Rajlovac“ odvija se veći broj bitnih aktivnosti i posjeta Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH za koje su ključni ljudski resursi (kao i materijalni) te je uslijed nedostatka ljudstva i izostanka podrške nadležnih iz Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH, ova brigada dodatno opterećena.

2. Logistika

U kontekstu upravljanja logističkom podrškom Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH, istaknuto je sljedeće:

1. Motorna vozila

- 658 motornih vozila sljeduje Brigadu, a operativno je 179 motornih vozila, pri čemu je važno naglasiti da je veliki broj vozila namijenjen i koristi se samo za određene potrebe. U bojni vojne policije samo su 3 motorna vozila operativna.
- Nedostaju rezervni dijelovi za motorna vozila (potrebno je nabaviti rezervne dijelove za liniju 2 i 3).
- Trenutačno nema zaključenih ugovora o tehničkom pregledu motornih vozila (za novo vozilo – kombi – nije obavljen preporučeni servis nakon prijeđenih 15.000 km te se ovo vozilo trenutačno ne koristi).

2. **Vojna uniforma:** nedostaju terenske uniforme, uključujući i čizme, postojeći resursi su istekli, a trenutačno na stanju nema zaliha. Također nedostaju radni kombinezoni.
3. **Popuna radio-relejnih čvorišta** opremom nije na zadovoljavajućoj razini: nije osigurana bijela tehnika, posebno peći. U tom kontekstu, trenutačno stanje je, kako je navedeno, „kritično“.
4. **Ishrana pripadnika Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH:** trenutačno nema problema s ishranom. Naveden je primjer nesavjesnog poslovanja: nedavno je Brigada dobila isporuku flaširane vode namijenjene za mjesec dana, a kojoj rok trajanja istječe za četiri dana.
5. **Oprema za komunikacije i informatičke sustave:** ne dobivaju nova računala i skenere.
6. **Oprema Deminerske bojne:** nedostaju terenske uniforme i namjenske torbe za alat. Motorna vozila koja koriste pripadnici Deminerske bojne su loša, a tereni na kojima se izvodi deminiranje često su nepristupačni, s lošim prilaznim cestama.

3. Civilno-vojni poslovi

Suradnja Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH sa svim općinama Kantona Sarajevo je kvalitetna, cjelogodišnja i odvija se kroz niz zajedničkih aktivnosti civilnih i vojnih struktura. Brigada nema na stanju fotoaparat niti videokameru.

4. Financije i kontrola

U ovome području evidentna je nedovoljna popuna osobljem. Brigada taktičke potpore Oružanih snaga BiH predložila je popunu ove jedinice još jednom djelatnom vojnom osobom s činom časnika, zbog velikog opsega poslova (za 10 mjeseci tekuće godine doneseno je oko 10.000 rješenja za pripadnike Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH).

U kontekstu zahtjeva za djelovanje inspektora, navedeno je da se većina zahtjeva odnosi na probleme isplate novčanih naknada koje nemaju karakter plaće. Vojni povjerenik u tekućoj je godini zaprimio znatan broj pritužbi u ovome području, a među podnositeljima pritužbi ima i djelatnih vojnih osoba iz Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH. Čini se da su nejednakim i pravno neutemeljenim postupanjem vojne administracije pojedine djelatne vojne osobe oštećene te bi u ovome području nadležni sektori Ministarstva obrane BiH trebali poduzeti aktivnosti u cilju osiguranja jednakog postupanja jedinica i zapovjedništava Oružanih snaga BiH, a u skladu s važećim propisima.

5. Isplata primanja

U kontekstu isplate naknada koje nemaju karakter plaće navedeno je i to da 36 deminera nisu primili ove naknade za 2017. godinu iz razloga što u Ministarstvu obrane BiH „nisu uneseni podaci“ o njima. Isti je slučaj i s naknadama za troškove prijevoza - Brigada je donijela rješenja, ali „nisu uneseni podaci“ u Ministarstvu obrane BiH.

U svojim obraćanjima vojni povjerenik upoznao je nazočne s radom Ureda vojnog povjerenika u 2017. godini, područjima u kojima je bilo povreda ljudskih prava djelatnih vojnih osoba i izrazio zabrinutost zbog:

1. visokog stupnja prikrivanja uočenih slabosti,
2. ponavljanja uočenih slabosti i nespremnosti za njihovo otklanjanje,

3. izbjegavanja obavljanja djelatne vojne službe povećanim postotkom bolovanja, trenda odljeva djelatnih vojnih osoba, odnosno prestanka vojne službe na temelju osobnog zahtjeva.

5. SURADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Na temelju ovlasti koja proizlaze iz Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnika o suradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom obrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09 od 5. 1. 2010., te Smjernica o osnovama suradnje parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Institucijom ombudsmana za ljudska prava BiH, broj: 01,02-34-6-1429/09 od 24. 12. 2009., vojni povjerenik je u izvještajnom razdoblju surađivao s:

- a) Ministarstvom obrane BiH,
- b) Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu obrane BiH,
- c) Zajedničkim stožerom Oružanih snaga BiH,
- d) Institucijom ombudsmana za ljudska prava BiH.

Posebno je značajna suradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH. Ova suradnja ogleda se u zajedničkim posjetima vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, sudjelovanju vojnog povjerenika na radionicama i konferencijama u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, zajedničkim sudjelovanjem vojnog povjerenika i članova Zajedničkog povjerenstva na seminarima i konferencijama koje organiziraju domaće i međunarodne organizacije i institucije, kao i zajedničkim posjetima domaćim i stranim institucijama.

Vojni povjerenik je u 2017. godini ostvario i suradnju sa Zajedničkim povjerenstvom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, koja se ogledala i u sudjelovanju vojnog povjerenika na Trećoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH, održanoj u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za ljudska prava. Uspješna i svrhovita suradnja Zajedničkog povjerenstva i vojnog povjerenika ostvarena zajedničkim radom pridonosi realiziranju nastojanja za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Također, vojni povjerenik surađivao je i s međunarodnim organizacijama, i to:

- a) Centrom za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve – DCAF,
- b) Misijom OEES-a u BiH.

Podrška Centra za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve (DCAF) Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika bila je iznimno značajna i u 2017. godini. Naime, zahvaljujući sklopljenom Memorandumu između DCAF-a i Parlamentarne skupštine BiH u pogledu pružanja podrške u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i

Hercegovine, angažirana su dva pravnik koji daju puni doprinos radu Ureda i provođenju ovlasti vojnog povjerenika. Zahvaljujući ovoj pomoći, Ured vojnog povjerenika ima visok postotak realizacije zadanih planova za 2017. godinu.

Tijekom 2017. Misija OESS-a u BiH podržavala je aktivnosti vojnog povjerenika prilikom njegovih posjeta jedinicama i zapovjedništvima Oružanih snaga BiH, kao i sudjelovanja na svim konferencijama i radionicama u organizaciji i uz potporu Misije OESS-a u BiH (Budva, Sarajevo, Jahorina).

Podršku u radu vojnog povjerenika pružili su i Zajednički kolegij obaju domova Parlamentarne skupštine BiH i Tajništvo Parlamentarne skupštine BiH.

6. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE URED PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH REALIZIRAO U 2017. GODINI

5.1. Međunarodne konferencije

Parlamentarni vojni povjerenik BiH sudjelovao je na seminaru o OESS-ovom Kodeksu ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti, koji je, u organizaciji Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini, održan od 15. do 18. svibnja 2017. u Budvi.

Vojni povjerenik aktivno je sudjelovao na seminaru unutar radnih skupina, kao i u raspravama vođenim o samome Kodeksu ponašanja.

Kodeks ponašanja, usvojen 1994. godine, sadrži načela koja služe kao smjernice svim državama članicama OESS-a u vojno-političkim pitanjima.

Vojni povjerenik sudjelovao je na 94. Rose Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a, koji je održan od 21. do 23. ožujka 2017. u Sarajevu.

U središtu razmatranja sudionika seminara bilo je sljedeće: glavna politička pitanja u regiji zapadnog Balkana, nestabilnost u regiji MENA (Srednji istok i sjeverna Afrika) i na zapadnom Balkanu, izvješće Posebne skupine za Mediteran i Bliski istok, kao i izazovi u vezi s migrantskim krizama i situacijom nakon tzv. Arapskog proljeća i implikacijama na zapadni Balkan, te pitanja u vezi s terorizmom i radikalizmom.

Vojni povjerenik sudjelovao je na 9. međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmana za oružane snage (9. ICOAF), koja je održana od 8. do 10. listopada 2017. u Londonu, u organizaciji Centra za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve i Ureda ombudsmana za žalbe oružanih snaga Ujedinjenog Kraljevstva, a posvećena temi: "Moralni kompas oružanih snaga – kako institucije ombudsmana mogu srušiti barijere da bi postigli promjene".

Prvog dana konferencije eminentni izlagači i ombudsmani obrađivali su teme koje se odnose na: ulogu institucija ombudsmana unutar etičkih i legalnih granica, etičku praksu u institucijama ombudsmana i oružanim snagama, kao i brigu za duševno zdravlje vojnih osoba. Drugoga dana konferencije unutar radnih skupina raspravljano je o: adresiranju

potreba posebnih skupina u oružanim snagama, brizi o sudionicima međunarodnih misija, kao i pitanju zašto pripadnici oružanih snaga nerado podnose žalbe institucijama ombudsmana.

Osim aktivnog sudjelovanja na konferenciji i izlaganja u sklopu rada u radim skupinama, vojni povjerenik imao je niz bilateralnih susreta s kolegama iz zemalja sudionica, kao i poseban radni sastanak s predstavnicima DCAF-a na kojem je bilo riječi o organiziranju 11. ICOAF-a, čiji će domaćin biti Bosna i Hercegovina.

5.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao u 2017. godini

U obavljanju parlamentarnog nadzora nad radom i drugim pitanjima u području zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih uz djelatne vojne osobe i kadete u Oružanim snagama BiH, osim postupanja po pritužbama, u 2017. godini realiziran je i čitav niz drugih aktivnosti koje su rad Ureda učinile učinkovitijim i prepoznatljivijim.

U dijelu koji slijedi dajemo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetima vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, sudjelovanju na konferencijama, te ostalim aktivnostima koje su poduzimane s ciljem potpunog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te provođenja zakonskih ovlasti, s druge strane.

Vojni povjerenik je u 2017. godini, iskazano po mjesecima, imao aktivnosti kako slijedi:

Siječanj 2017.

- 13. 1. 2017. - vojni povjerenik bio je nazočan Božićnom prijemu, održanom u organizaciji zamjenika ministice obrane BiH, u vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci.

Veljača 2017.

- 28. 2. 2017. – vojni povjerenik sudjelovao je na godišnjoj konferenciji o obuci OSBiH za 2016., Dom Oružanih snaga BiH, Sarajevo.

Ožujak 2017.

- 2. i 3. 3. 2017. – predstavnice Ureda vojnog povjerenika sudjelovale na Simpoziju vojne psihologije, Dom OSBiH, Sarajevo;
- 7. 3. 2017. – sudjelovanje na Godišnjoj analizi iz područja upravljanja osobljem Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH za 2016., Dom OSBiH, Sarajevo;
- 9. 3. 2017. – vojni povjerenik sudjelovao na godišnjoj konferenciji inspektora OSBiH;
- 15. 3. 2017. – nenajavljeni posjet 1. pješačkoj bojni 4. pješačke brigade Oružanih snaga BiH, vojarna „Ante Bruno Bušić“ u Livnu;
- 16. 3. 2017. – nenajavljeni posjet 2. pješačkoj bojni 6. pješačke brigade Oružanih snaga BiH, vojarna „Adil Bešić“ u Bihaću;
- 21.-23. 3. 2017. – sudjelovanje na 94. Rose Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a, Sarajevo;

- 28. 3. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan svečanosti u povodu primopredaje dužnosti zapovjednika EUFOR-a, baza Butmir;
- 28. 3. 2017. – vojni povjerenik s članovima Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH boravio je u posjetu Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru OSBiH – prezentacija pregleda obrane;
- 30. 3. 2017. – vojni povjerenik održao je predavanje studentima Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije na temu zaštite ljudskih prava DVO i kadeta OSBiH, zgrada Parlamentarne skupštine BiH.

Travanj 2017.

- 3. 4. 2017. – vojni povjerenik primio u nastupni posjet zapovjednika EUFOR-a u BiH general-bojnika Antona Waldnera;
- 14. 4. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan obilježavanju 12. godišnjice 2. pješačke (rendžerske) pukovnije Oružanih snaga BiH, koje je održano u vojarni „Rajlovac“ u Sarajevu;
- 26. 4. 2017. – sudjelovanje na 3. godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini, koja je održana u Neumu, u zajedničkoj organizaciji Zajedničkog povjerenstva za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH i Misije OEES-a u BiH.

Svibanj 2017.

- 4. 5. 2017. – sudjelovanje vojnog povjerenika i članova Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH na godišnjoj analizi protuminskih akcija Oružanih snaga BiH, koja je održana u vojarni „Zdravko Čelar“ u Derventi;
- 4. 5. 2017. – vojni povjerenik s članovima Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH boravio u radnom posjetu Inženjerijskoj bojni Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH, smještenoj u vojarni „Zdravko Čelar“ u Derventi;
- 4. 5. 2017. – radni posjet vojnog povjerenika i članova Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH skladištu naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi, koje je u sastavu Zapovjedništva za podršku Oružanih snaga BiH;
- 9. 5. 2017. – vojni povjerenik i predsjedatelj Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH razgovarali s predstavnicima Europske organizacije vojnih udruga i sindikata (EUROMIL), koje je predvodio predsjednik udruge Emanuel Jakob, kao i s predstavnicima Ureda za demokratske institucije i ljudska prava OEES-a (ODIHR), koje je predvodio voditelj Sektora za ljudska prava Omer Fisher;
- 10. 5. 2017. – sastanak vojnog povjerenika i članova Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH s predstavnicima vojno-diplomatskog zbora koji su akreditirani u BiH;
- 11. 5. 2017. - vojni povjerenik i predsjedatelj Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH susreli su se s članovima Parlamentarnog povjerenstva za Saveznu vojsku Republike Austrije i Saveznog ministarstva obrane i sporta Austrije;

- 12. 5. 2017. – vojni povjerenik bio nazočan svečanoj ceremoniji u povodu obilježavanja Dana 3. pješačke pukovnije (Republika Srpska) Oružanih snaga BiH, održanoj u vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci,
- 15.-18. 5. 2017. – sudjelovanje vojnog povjerenika na seminaru o OESS-ovom Kodeksu ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti, koji je održan u Budvi, u organizaciji Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini,
- 22. 5. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan Danu uvažених uzvanika vježbe „Dinamičan odgovor 17-5“ koji je upriličen u vojarni „Mika Bosnić“ na Manjači.

Lipanj 2017.

- 1. 6. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan ceremoniji svečanog ispraćaja pješačke jedinice iz sastava 5. pješačke brigade Oružanih snaga BiH u misiju potpore miru „Odlučna podrška“ u Islamskoj Republici Afganistan, upriličenoj u vojarni „Dubrave“ u Živinicama;
- 5. 6. 2017. - nenajavljeni posjet vojnog povjerenika Zapovjedništvu za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH, Travnik;
- 6.-7. 6. 2017. – sudjelovanje na Godišnjem sastanku predstavnika povjerenstava za obranu i sigurnost zemalja Jugoistočne Europe, koji je održan u Sarajevu, u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, Centra za sigurnosnu suradnju u Jugoistočnoj Europi (RACVIAC), Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini, te Centra za civilni nadzor oružanih snaga (DCAF) iz Ženeve;
- 15. 6. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan Završnoj konferenciji projekta „Preventiva“ koja se odnosila na uspostavu održivog sistematičnog odgovora na problem i očuvanje duševnog zdravlja pripadnika Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH;
- 27. 6. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan svečanosti u povodu primopredaje dužnosti zapovjednika Stožera NATO-a u Sarajevu između dosadašnje zapovjednice brigadne generalice Giselle M. Wilz i novog zapovjednika brigadnog generala Roberta A. Hustona, koja je upriličena u bazi Butmir u Sarajevu;
- 29. 6. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan ceremoniji dočeka jedinice iz sastava 6. pješačke brigade Oružanih snaga BiH iz mirovne misije u Islamskoj Republici Afganistan, koja je upriličena u Vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci.

Srpanj 2017.

- 11. 7. 2017. – vojni povjerenik primio je u posjet vojnog atašea Grčke u Bosni i Hercegovini, brigadira Vasileiosa Karavelisa;
- 18. 7. 2017. – prijam kod kineskog prvog brigadira – vojnog atašea Narodne Republike Kine;
- 21.-23. 7. 2017. – vojni povjerenik zajedno s članovima Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH boravio je u posjetu Odboru za sigurnost i obranu Skupštine Crne Gore.

Rujan 2017.

- 13. 9. 2017. – posjet polaznicima temeljne časničke obuke koji su u tom razdoblju boravili u 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH, u vojarni „Kozara“ u Banjoj Luci;
- 26. 9. 2017. - sudjelovanje na međunarodnoj konferenciji o temi: „Sveobuhvatni pristup nacionalnoj sigurnosti - suočavanje s izazovima u BiH i regiji u svjetlu suradnje i perspektive NATO-a“, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo.

Listopad 2017.

- 8.-10. 10. 2017. – sudjelovanje na 9. međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmana za oružane snage (9. ICOAF) koja je održana u Londonu, u organizaciji Centra za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve i Ureda ombudsmana za žalbe oružanih snaga Ujedinjenog Kraljevstva, o temi: “Moralni kompas oružanih snaga – kako institucije ombudsmana mogu srušiti barijere da bi postigli promjene”;
- 17. 10. 2017. - vojni povjerenik bio je nazočan 10. strateškom političko-vojnom seminaru, koji je održan 17. 10. 2017. u Domu Oružanih snaga BiH, u organizaciji Ministarstva obrane BiH, Misije OEES-a u BiH i Veleposlanstva Savezne Republike Njemačke u BiH, o temi: „Kibernetička sigurnost u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama BiH“.

Studeni 2017.

- 27. i 28. 11. 2017. – vojni povjerenik sudjelovao je na 10. preglednoj konferenciji o poštivanju sigurnosnih obveza Bosne i Hercegovine prema OEES-u i UN-u, koja je održana u hotelu „Termag“ na Jahorini, u organizaciji Misije OEES-a u Bosni i Hercegovini i uz potporu Ujedinjenih naroda i Ministarstva vanjskih poslova BiH;
- 30. 11. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan obilježavanju 12. godišnjice Oružanih snaga BiH, vojarna „Rajlovac“ i Dom Oružanih snaga BiH.

Prosinac 2017.

- 4. 12. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan ceremoniji svečanog ispraćaja pješačke jedinice iz sastava 4. pješačke brigade OSBiH u misiju potpore miru “Odlučna podrška“ u IR Afganistan, vojarna „Božan Šimović“, Čapljina;
- 22. 12. 2017. – nenajavljeni posjet Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH u vojarni „Rajlovac“ u Sarajevu;
- 29. 12. 2017. – vojni povjerenik bio je nazočan svečanoj ceremoniji polaganja prisega i potpisivanja ugovora 145 kandidata koji su uspješno završili temeljnu vojničku obuku u Centru za temeljnu obuku u Pazariću.

